

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: **28 Temmuz 2025**

Sayı: **12904**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

32095

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı Prof.Dr. Sayın Ömer BOLAT tarafından Anayasa'nın 98.ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.21/07/2025

Talat DİNÇER

Mersin Milletvekili

Türkiye ekonomisinin bel kemiğini oluşturan küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler), her geçen yıl daha da derinleşen ekonomik kriz, yüksek enflasyon ve denetimsiz piyasa yapısı nedeniyle bir bir kapanmaktadır. Resmî verilere göre her yıl ortalama 150 bin iş yeri faaliyetini sonlandırmakta, binlerce aile geçim kaynağını kaybetmektedir. Bu sadece ekonomik bir kriz değil, aynı zamanda mevcut iktidarın bilinçli tercihlerinin yarattığı yapısal bir çöküştür. Bu çöküşün temel nedenlerinden biri, alışveriş merkezleri (AVM) ve zincir marketlerin plansız, kontrolsüz ve sınırsız şekilde yayılmasıdır.

Türkiye'nin dört bir yanında, hiçbir planlama ya da düzenleme yapılmaksızın açılan bu büyük zincirler, bulundukları bölgelerdeki küçük esnafı ciddi şekilde mağdur etmekte; yüz yıllık ticaret kültürünü ve yerel ekonomik dengeleri ortadan kaldırmaktadır. Bugün ülke genelinde faaliyet gösteren 456 AVM ve yaklaşık 60 bin zincir market sadece büyükşehirlerde değil, artık en küçük ilçe ve köylere kadar yayılmış durumdadır. Bu zincirlerin birçoğu uluslararası sermaye yapılarıyla bağlantılıdır ve elde ettikleri kazançların önemli bir kısmı Türkiye dışına akmaktadır. Bu da sadece yerli esnafı değil, aynı zamanda milli sermayeyi de eritmektedir.

Anayasa'nın 173. maddesi, devletin esnafı ve zanaatkarı korumasını açık bir görev olarak tanımlamıştır. Ancak Ticaret Bakanlığı bu yükümlülüğünü bugüne kadar yerine getirmemiştir. Zincir marketlerin ve AVM'lerin açılışlarına yönelik hiçbir sınırlayıcı yasal düzenleme uygulanmamış, defalarca gündeme gelen Perakende Yasası ise sürekli olarak rafa kaldırılmıştır. Perakende sektörü, plansız ve denetimsiz büyümeye terk edilmiştir. Bu durum sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal bir yıkım, kültürel bir erozyon ve bölgesel eşitsizliklerin daha da derinleşmesi anlamına gelmektedir. Unutulmamalıdır ki bir ülkede yerli esnaf ayakta değilse, ekonomi de bağımsız olamaz. Küçük işletmelerin yok sayıldığı, zincir sermayeye teslim edilmiş bir ekonomik model, uzun vadede yoksulluğu, işsizliği ve dışa bağımlılığı artırmaktan başka bir sonuç doğurmaz.

Bu bilgiler doğrultusunda;

1. Vergisini zamanında ödeyen esnaf, neden zincir marketlerle baş başa bırakılıyor?
2. Kirasını, elektriğini, vergisini ödeyemeyen esnafa hangi somut desteği verdiniz?
3. Günde birkaç kez fiyat değiştiren zincir marketler denetlenmiyorken, bakkala ceza kesmek adalet mi?
4. Her sokakta 3 zincir market varken, esnaf nasıl ayakta kalacak?
5. Yüz yıllık mahalle esnafılığı kültürü göz göre göre yok edilirken neden sessizsiniz?
6. Esnaf siftah yapmadan dükkan kapatıyor, bunu biliyor musunuz?
7. AVM'lerde vergi indirimi varken, küçük esnaf neden boğuluyor?
8. Krediye ulaşamayan esnafa 'dayan' demekten başka ne önerdiniz?
9. Kazancını yurtdışına gönderen zincirlere kapı açarken, mahalle bakkalını neden yok saydınız?
10. Devlet, Anayasa'ya rağmen neden esnafı korumak için adım atmıyor?
11. Parakende yasasını getirmeyi düşünüyor musunuz?